

איתור עצירים

המשפט הצבאי החל בשטחים קובע בסעיף 78א' (ב) לצו בדבר הוראות בטחון: "נעצר אדם, תימסר ללא שיהוי ידיעה על מעצרו ומקום הימצאו לאדם הקרוב, זולת אם ביקש העצור שלא להודיע כאמור". עוד נאמר באותו צו: "לבקשתו של העצור תימסר הודעה כאמור בסעיף קטן (ב) גם לעורך דין שהעצור נקב בשמו". במקרים רבים משפחות העצירים אינן יודעות על עצם מעצר קרוביהן, או על המקום אליו נלקחו. מעבר לדאגה המתלווה לאי-הוודאות באשר למקום הימצאו של בן המשפחה, והפרת החובה החוקית למסור מידע זה למשפחות, פוגם הדבר ביכולת של המשפחות לשכור עורך-דין שייצג את קרוביהן העצורים.

כזכור, בשנים הראשונות של האינתיפאדה נערכו מעצרים רבים ומשפחות רבות נותרו ללא כל ידיעה היכן נמצא בן משפחה ש"נעלם". המוקד ריכז אז נתונים לגבי העצורים והעבירים לאגודה לזכויות האזרח.

העתירה הניבה המלצה לאפשר למוקד לקבל מידע טלפוני מידי מהרשויות הכוללות על מקום המעצר. במהלך השנים נערכו מפגשים עם נציגי הרשויות השונות: הצבא, המשטרה ושירות בתי הסוהר כדי לייצל הדרך לקבלת המידע.

רשויות אלו העדיפו כי פניות אלו ירוכזו ע"י המוקד, וכי המוקד יקבל המידע על מקום המעצר.

בדצמבר 1990 החל המוקד להגנת הפרט להגיש עתירות לבג"צ שעניינן איתור עצורים.

ב- 1993 הוגשה עתירה (3986/93) בשם בני משפחתו של עבד אלמצרי, פלסטיני תושב השטחים ששהה בירדן והוסגר ע"י הירדנים לישראל.

בני משפחתו שקיבלו הודעה מירדן על הסגרתו לישראל פנו למוקד בבקשה לאתרו. פנייה לרשויות בצינורות המקובלים העלתה כי "העצור בשב"כ. לא מוסרים פרטים נוספים". לאחר שהוגשה העתירה לבג"צ, מסרה פרקליטות המדינה עוד טרם שנדון העניין בבג"צ - על מקום הימצאו של אלמצרי. בעתירה נוספת בעניינו של עיסא זואהרה שנעדר מ-1990, בדרכו מלבנון לישראל, מבקש המוקד לבצע בדיקת רקמות למי שקבור באזור יריחו ויש סבירות כי הוא האיש המבוקש על ידו, כדי לברר מה עלה בגורלו.

למרות שיש למוקד 90% הצלחה עד היום בפניות לאיתור עצורים, עדיין שרירה וקיימת בעיית אי מתן מידע על עצורים מטעם הרשויות תוך זמן קצר, ו"ללא שיהוי" - כדבר החוק.

ברוב המקרים הללו מוחזקים העצורים באגפי חקירות של השב"כ הנמצאים במתקנים שבאחריות הצבא, המשטרה או השב"ס (מתקן בתוך מתקן).